

به نام پروردگار مهربان

جمع‌بندی

دهم • یازدهم • دوازدهم

دین و زندگی

مرور و جمع‌بندی کنکور در (۲۴) ساعت

• مرتضی محسنی کبیر • سید هادی هاشمی

مهروماه

تقدیم به همسر گرامی و دو پسر عزیزم که همواره یار و یاورم بوده‌اند و هستند.

مرتضی محسنی گبیر

تقدیم به جناب آقای «احمد اختیاری» مدیر محترم انتشارات

مهرومه به پاس بیش از ۱۵ سال همکاری، همراهی و حمایت

سیدهای هاشمی

مستمر

مقدمه

﴿وَلَا تَهِنُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ﴾ (آیه ۱۳۹ سوره آل عمران)

نوشتتهای که پیش رو دارید نتیجه تلاش مستمر در طول سال‌ها تدریس و تألیف برای یک جمع‌بندی سریع و مناسب در درس دین و زندگی کنکور است.

در این کتاب سعی بر آن بوده که مطالب به‌نحوی طبقه‌بندی گردد که دانش‌آموزان به راحتی بتوانند نکات لازم را، برای کنکور دین و زندگی مرور و بازیابی نمایند و امیدواریم این کتاب راهنمای خوب و مناسبی برایشان باشد. این کتاب شامل موارد زیر است:

- ۱ درسنامه:** ارائه مطالب مهم و کاربردی به‌نحو ساده و روان شامل
 - تعیین میزان اهمیت درس در کنکور با نشانه
 - تدریس صوتی مفهوم درس با اسکن کردن شناسه مخصوص یعنی رمزبند درس
 - بیان تعداد آیات عربی و ترجمه، احادیث عربی و ترجمه و ابیات به‌کاررفته در هر درس
 - مشاوره هر درس با هدف آشنایی مختصر شما و بیان کلیات مفهوم درس و نکات تست‌خیز آن
 - خلاصه نموداری که در حقیقت مرور تیتروهای درس در یک نگاه برای به‌خاطر سپاری آسان درس است.
 - توضیح و تشریح متن درس و آیات به‌صورت کامل و جامع و با همان ترتیب مطالب در کتاب درسی
 - بیان موضوع و پیام‌های جزء به جزء و تقطیع شده آیات و روایات و نکات ترکیبی با سایر دروس
 - توضیح صوتی پیام تمامی آیات و روایات با بیانی شیوا و قرائت درجه یک آیات از طریق اسکن کردن رمزبند هر آیه
 - بیان نکات ترکیبی متن درس با سایر دروس
 - بیان دام‌ها و اشتباهات متداول دانش‌آموزان در متن درس با نشانه
 - نکات ویژه و درجه یک جمع‌بندی در جداولی با عنوان «**جمع‌بندی پلاس**»

۲ تست درس به درس: برای هر درس ۱۵ تست در نظر گرفته شده و سعی کردیم حتی‌الامکان مطالب درسی را پوشش داده و شما را نیز با تیپ‌های گوناگون تست دین و زندگی کنکور آشنا کنیم.

۳ تست جامع دوره‌ای: برای ارزیابی از درس‌های خوانده‌شده پس از هر نیمسال، یک آزمون دوره‌ای ۲۰ تستی قرار داده شده است که مجموعاً ۶ آزمون دوره‌ای خواهیم داشت.

- ۴ **آزمون جامع:** در انتهای دروس سال دوازدهم، یک آزمون جامع و شبیه‌ساز کنکور قرار داده شده است.
- ۵ **تست جامع مجازی:** با توجه به محدودیت حجم، ۳ آزمون جامع پایه‌های دهم، یازدهم و دوازدهم به صورت مجزا و همچنین ۲ آزمون جامع در سایت مهروماه به عنوان هدیه این کتاب قرار داده شده است.
- ۶ **پیوست:** یک پیوست رؤیایی تحت عنوان «**گشکول**» که شامل نکات بسیار مهمی خصوصاً برای روزهای پایانی و بررسی دام‌ها و نکات ترکیبی کنکور است، مهیا و در انتهای کتاب قرار داده شده است.

نحوه جمع‌بندی دین و زندگی

- ۱ درس را از کتاب درسی مرور کنید. ۲ خلاصه نکات آیات، دام‌های آموزشی و... را از کتاب جمع‌بندی مطالعه نمایید. ۳ تست‌های هر درس را صرفاً در زمان پیشنهادی بنویسید و ضمن مطالعه پاسخ تشریحی، غلط‌ها و شک‌های خود را نشانه‌گذاری کنید. ۴ اشکالاتان را در حاشیه همین کتاب یادداشت نمایید. ۵ چندین بار جدول جمع‌بندی پلاس را بخوانید. ۶ تست‌های آزمون‌های دوره‌ای و جامع را بنویسید.

سپاس و قدردانی

شایسته است از همه عزیزانی که ما را در این کار یاری کردند تشکر ویژه‌ای داشته باشیم:

- ◀ مدیر عامل محترم انتشارات مهروماه جناب آقای احمد اختیاری
- ◀ خانواده‌های صبورمان که نقش مهمی در تألیف این کتاب ایفا نمودند.
- ◀ همکار گرامی سرکار خانم زهرا جعفری یزنی که در مراحل علمی خوانی کتاب زحمات بسیاری متقبل شدند.
- ◀ سرویستار محترم دین و زندگی سرکار خانم ساعده نمازی و همکاران ایشان خصوصاً آقای محمدابراهیم مازنی، خانم‌ها سیده پروین حیات‌الغیب، ناهید یعقوبی و مرضیه فلاحتیان
- ◀ مدیر محترم تولید سرکار خانم سمیرا سیاوشی و همکاران ایشان، آقای میلاد صفایی مدیر فنی، آقایان مرتضی یعقوبی و محمد شریفی‌پیشه و خانم‌ها پریسا حسینی و مرجان سپهریان صفحه‌آرایی و آقای امیر ماهر و خانم مهناز ستاری حروفچین‌های کتاب
- ◀ مدیر محترم واحد هنری جناب آقای محسن فرهادی و همکاران ایشان، آقای تایماز کویانی طراح گرافیک و آقای حسین شیرمحمدی طراح جلد
- ◀ مدیر محترم فروش جناب آقای عباس گودرزی و همکاران ایشان
- ◀ دوستان زحمت‌کش در هماهنگی و روابط عمومی انتشارات و کلیه کسانی که در مسیر شکل‌گیری این کتاب، ما را یاری نمودند.

در پایان مستعدی است چنانچه نسبت به این کتاب، هرگونه پیشنهاد یا انتقاد دارید، از طریق سامانه پیامکی انتشارات به شماره ۰۸۴۸۴۲۰۰۰ یا رایانامه به نشانی hashemi.hadi2000@gmail.com ارسال فرمایید.

مرتضی محسنی کبیر - سیدهادی هاشمی

فهرست

۷

۸

۱۵

۲۳

۲۹

۳۸

۴۴

۵۰

۵۳

۶۰

۶۸

۷۵

۸۵

۹۱

۹۷

۱۰۱

۱۰۲

۱۰۹

۱۱۷

۱۲۵

۱۳۴

۱۴۴

۱۵۳

دین و زندگی ۱ (پایهٔ دهم)

درس ۱: هدف زندگی

درس ۲: پر پرواز

درس ۳: پنجره‌ای به روشنایی

درس ۴: آیندهٔ روشن

درس ۵: منزلگاه بعد

درس ۶: واقعهٔ بزرگ

◀ آزمون دروس ۱ تا ۶

درس ۷: فرجام کار

درس ۸: آهنگ سفر

درس ۹: دوستی با خدا

درس ۱۰: یاری از نماز و روزه

درس ۱۱: فضیلت آراستگی

درس ۱۲: زیبایی پوشیدگی

◀ آزمون دروس ۷ تا ۱۲

دین و زندگی ۲ (پایهٔ یازدهم)

درس ۱: هدایت الهی

درس ۲: تداوم هدایت

درس ۳: معجزهٔ جاویدان

درس ۴: مسئولیت‌های پیامبر (ص)

درس ۵: امامت، تداوم رسالت

درس ۶: پیشوایان اسوه

◀ آزمون دروس ۱ تا ۶

درس ۷: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی مسلمانان، پس از رحلت

۱۵۶

رسول خدا (ص)

۱۶۳

درس ۸: احیای ارزش‌های راستین

۱۷۱

درس ۹: عصر غیبت

۱۸۳

درس ۱۰: مرجعیت و ولایت فقیه

۱۹۲

درس ۱۱: عزت نفس

۱۹۹

درس ۱۲: پیوند مقدس

۲۰۷

◀ آزمون دروس ۷ تا ۱۲

۲۱۱

دین و زندگی ۳ (پایه دوازدهم)

۲۱۲

درس ۱: هستی‌بخش

۲۲۰

درس ۲: یگانه بی‌همتا

۲۲۹

درس ۳: توحید و سبک زندگی

۲۳۷

درس ۴: فقط برای تو

۲۴۶

درس ۵: قدرت پرواز

۲۵۵

◀ آزمون دروس ۱ تا ۵

۲۵۸

درس ۶: سنت‌های خداوند در زندگی

۲۶۸

درس ۷: بازگشت

۲۷۷

درس ۸: احکام الهی در زندگی امروز

۲۸۷

درس ۹: پایه‌های استوار

۲۹۶

درس ۱۰: تمدن جدید و مسئولیت ما

۳۰۶

◀ آزمون دروس ۶ تا ۱۰

۳۰۹

◀ آزمون جامع

۳۱۳

پاسخ‌نامه

۳۷۵

پیوست (کشکول)

مشاوره

«بابا تو دیگه کی هستی؟؟؟»

این درس دقیقاً می‌خواد به این سؤال اساسی پاسخ بده و در مورد شناخت انسان صحبت کنه. مثلاً سرمایه‌هایی که داریم و هیچ موجود دیگه‌ای نداره و یا موانع و دشمنانی که داریم و خیلی هم جدی هستن. از بین سرمایه‌ها، دو مورد عقل و اختیار دارای قدرت ترکیب بسیار بالا با مباحث سایر دروس هستن و هر دو دشمن انسان، یعنی نفس اماره و شیطان در آیات و متون درس‌های دیگه، حسابی نکته ترکیبی دارن. تلنگر: به‌شدت حواستون به راه‌های فریب شیطان و آیات هم‌مفهومش در سایر دروس باشه!

خلاصه نموداری

مقدمه

- جامع‌ترین و اصلی‌ترین هدف زندگی انسان **تقرب** و نزدیکی به خداست.
- **اولین گام** برای حرکت انسان در این مسیر، **شناخت انسان** (خودشناسی) است.
- خودشناسی **سودمندترین دانش‌هاست**.
- **خودشناسی**: شناخت سرمایه‌ها، توانایی‌ها و استعداد‌های انسان و همچنین شناخت موانع حرکت او در مسیر عبودیت است.

🔥 **نکته** یکی از سودمندترین دانش‌ها، خودشناسیه!!! این خودشناسی رو توی تست‌ها با اسم‌های دیگه‌ای هم می‌شناسیم؛ مانند: معرفه‌النفس، انسان‌شناسی، شناخت خویش، خویش‌شناسی و...

۱. جایگاه ویژه انسان در نظام هستی

- خداوند آنچه در آسمان‌ها و زمین است را برای انسان آفریده (چه توحید در خالقیت) و توانایی بهره‌مندی از آن‌ها را در وجود او قرار داده است. (چه قدر و تقدیر الهی) این موضوع نشان می‌دهد که خداوند متعال انسان را گرامی داشته و برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه‌ای قائل شده است.
- خداوند متعال برای اینکه انسان بتواند در مسیر رشد و کمال خود حرکت کند و به هدف خلقت دست یابد → سرمایه‌هایی در اختیارش قرار داده است.

سرمایه‌های انسان

۱. قدرت تفکر و تعقل

- └ نیرویی که با آن بیندیشیم و مسیر درست زندگی را از راه‌های غلط و خوب را از بد تشخیص دهیم؛ حقایق را دریابیم و از جهل و نادانی دور شویم.
- └ عقل با دوراندیشی، ما را از خوشی‌های زودگذر دنیا منع می‌کند.

سوره مَلِك، آیه ۱۰ ◀ ثمرات تعقل

«و می‌گویند: اگر ما گوش شنوا داشتیم یا تعقل می‌کردیم،

بهره‌گیری از سرمایه تعقل، راه نجات انسان - بیان آیه از زبان دوزخیان غیرمتفکر - بیان حسرت ابدی بهشتی شدن و دوری از جهنم یکی از آثار بهره‌گیری از تعقل و تفکر

توحید عملی ﴿عِبَارَاتِ قُرْآنِی (البصیر) و (مَنْ أْبْرَ)﴾ اختیار انسان

سوره حَشْرِ، آیه ۱۴ ◀ ثمرات تعقل

«آن‌ها [دشمنان اسلام] را متحد می‌پنداری درحالی که دل‌هایشان پراکنده است؛

پندار باطل و گمان نادرست. اختلاف حقیقت و واقعیت ﴿آیات گمان باطل از جمله (حَسَبَ)﴾، ﴿لَا یَحْسِبُنَّ﴾ و ﴿أَفْحَسِبُنَّ﴾

این به‌خاطر آن است که آن‌ها قومی هستند که تعقل نمی‌کنند.»

عقل، مایه وحدت ﴿اهتمام به عقل و مبارزه با جهل، عامل نجات اقوام

سوره مَائِدَه، آیه ۵۸ ◀ ثمرات تعقل

«آن‌ها هنگامی که مردم را به نماز فرا می‌خوانید، آن را به مسخره و بازی می‌گیرند؛

﴿شُرک عملی﴾

امر به معروف

توحید عملی ﴿آیه شریفه﴾ «وَأَقِمِ الصَّلَاةَ إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى

عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ﴾

این به‌خاطر آن است که آن‌ها گروهی هستند که تعقل نمی‌کنند.»

عدم تعقل، عامل تمسخر عبادات

۲. قدرت اختیار و انتخاب

- └ خداوند ما را صاحب اراده و اختیار آفریده و مسئول سرنوشت خویش قرار داد.
- └ سپس راه رستگاری و راه شقاوت را به ما نشان داد تا خود راه رستگاری را برگزینیم و از شقاوت دوری کنیم.

سوره انعام، آیه ۴۳ ◀ راه‌های فریب شیطان

«و شیطان، هر کاری را که [گناهکاران] می‌کردند، در نظرشان زینت داد.»

راه فریب شیطان

سوره محمد، آیه ۲۵ ◀ راه‌های فریب شیطان

«کسانی که بعد از روشن شدن هدایت برای آن‌ها، پشت به حق کردند، شیطان اعمال زشتشان را در نظرشان

شُرک عملی (ارتداد)

زینت داده و آنان را با آرزوهای طولانی فریفته است.»

راه فریب شیطان

جمع‌بندی پلاس + مقایسه دشمن درونی و بیرونی انسان

نفس آماره	عامل درونی	طغیانگر درونی	فرمان‌دهنده به بدی	دشمن‌ترین دشمن	دشمنی و عداوت حداکثری
شیطان	عامل بیرونی	خود را برتر از آدمیان می‌داند.	بازدارنده از یاد خدا و نماز	کارش وسوسه کردن و فریب دادن	دشمن قسم‌خورده
				از نگاه امام علی <small>علیه السلام</small> (دشمن‌ترین دشمن)	

زمان پیشنهادی: ۱۱ دقیقه

آزمون درس ۲

۱۶. نخستین گام انسان در مسیر رشد و کمال کدام است و امام علی علیه السلام آن را تحت چه عنوانی معرفی کرده است؟
- (۱) شناخت خداوند - انفع‌المعارف
(۲) شناخت انسان - انفع‌المعارف
(۳) شناخت انسان - سودمندترین راه‌ها
(۴) شناخت خداوند - سودمندترین راه‌ها
۱۷. با توجه به اینکه لازم است انسان در مسیر رشد و کمال خود حرکت کند، گام‌های اساسی برای حرکت به سوی هدف به ترتیب، در کدام مورد بیان شده است؟
- (۱) عقل و اراده در گام نخست - انتخاب در گام بعد
(۲) شناخت انسان و سرمایه‌هایش - بهره‌گیری از آن‌ها
(۳) گرایش انسان به نیکی و زیبایی - دوری از گناه و زشتی
(۴) شناخت هدف زندگی و درک آینده - کشف راه درست زندگی
۱۸. کدام موضوع، نشان می‌دهد خداوند متعال برای انسان در نظام هستی جایگاه ویژه‌ای قائل شده است؟ (ریاضی ۹۸)
- (۱) راه رستگاری و شقاوت برای انسان در مسیر رشد و کمال تبیین گردیده است.
(۲) توانایی بهره‌مندی انسان از آنچه در آسمان‌ها و زمین برای او قرار داده شده است.
(۳) عوامل رشد و کمال و همچنین عوامل سقوط و گناه به انسان نشان داده شده است.
(۴) امکان شناخت سرمایه‌ها و استعدادها و شناخت موانع حرکت برای او مشخص گردیده است.
۱۹. تشخیص‌دهنده راه‌های درست و نادرست منادی‌گر کدام ودیعه الهی است و قرآن کریم دلیل دوزخی شدن را چه چیزی معرفی می‌کند؟
- (۱) قوه تعقل - پراکندگی قلوب و تمسخر و عدم درک حقیقت عبادت
(۲) قوه تعقل - عدم استماع و تعقل
(۳) قوه اختیار - عدم استماع و تعقل
(۴) قوه اختیار - پراکندگی قلوب و تمسخر و عدم درک حقیقت عبادت

اهمیت و ضرورت بحث از معاد

دفع خطر احتمالی

- انسان در مواقعی که **احتمال** (🔴 **یقین**) خطر یا خسارتی در میان باشد، سعی می‌کند جلوی خسارت احتمالی را بگیرد و احتیاط کند. (دفع ضرر محتمل)
- ↳ یک قانون عقلی: دفع خطر احتمالی، لازم است.
- پیامبران عاقل‌ترین و راستگوترین مردمان در طول تاریخ بوده‌اند.
- ↳ آنان با قاطعیت کامل از وقوع معاد خبر داده‌اند و نسبت به آن هشدار داده‌اند.
- ↳ همه آنان پس از ایمان به خدا، ایمان به آخرت را مطرح کرده‌اند و آن را لازمه ایمان به خدا دانسته‌اند. (تقدّم خبر از توحید بر خیر از معاد توسط پیامبران)
- در قرآن کریم نیز بعد از یکتاپرستی، درباره‌ی هیچ موضوعی به اندازه‌ی معاد سخن گفته نشده است. (تقدّم توحید بر معاد در قرآن کریم)

سوره نساء، آیه ۸۷ ◀ قطعیت وقوع معاد

﴿اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

توحید و یگانگی خداوند

🔴 شعار اسلام پایه و اساس بنای اسلام و مرکب از یک نفی و یک اثبات
🔴 به ترتیب تبری و تولی 🔴 حدیث سلسله‌الذهب

🔴 **ترجمه:** خداوند که هیچ خدایی جز او نیست. قطعاً شما را در روز قیامت جمع می‌کند شکی در آن نیست و چه کسی راستگوتر از خداست؟

↳ **لَا رَيْبَ فِيهِ** و **مَنْ أصدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا**

تأکید مجدد بروقوع معاد علت عدم تردید در وقوع معاد. استفهام

لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ

قطعیت وقوع معاد. معاد جسمانی

🔴 زنده شدن مردگان یکی از رویدادهای مرحله دوم قیامت 🔴 توحید در ربوبیت

🔴 **نکته** در آیه‌های قرآن کریم، اول از همه توحید و ایمان به خدا و یکتاپرستی (همشون یکی هستن!) ذکر شده و بعدش معاد، سرای جاویدان، رستاخیز، قیامت، زندگی ابدی، جهان موعود، آخرت، حیات حقیقی و... (اینا هم همشون یکی هستن!)

شعر ◀ عطار نیشابوری

کسی را هست جامی پر عسل پیش
که زیر این عسل زهر است در جام
بلاشک دست از آن دارد کشیده

ضرورت دفع خطرا احتمالی. استدلال قطعیت وقوع معاد

که خواهد بود **کاری صعب** بر راه
وقوع معاد 🔴 آیه (... لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ)

به گفتن انبیا از خواب برخیز

رهايي از غفلت 🔴 حدیث «التَّائِسُ نِيَامٌ...»

مثالی گویمت ظاهر، ببندیش
اگر طفلی بدو گوید بیارم
چو از طفل آن سخن دارد شنیده

تو را چندین پیامبر کرده آگاه
🔴 هدایت ویژه انسان 🔴 توحید در ربوبیت

به گفتن طفل جستی راه پرهیز

آزمون درس ۴

زمان پیشنهادی: ۱۳ دقیقه

۴۶. کدام آیه شریفه، بیانگر مهم‌ترین خبری است که انبیا درباره آینده بشر آورده‌اند؟ (هنر ۹۸ - نظام قدیم با کمی تغییر)

- ۱) «وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ»
- ۲) «أَمْ نَجْعَلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ كَالْمُفْسِدِينَ فِي الْأَرْضِ أَمْ نَجْعَلُ الْمُتَّقِينَ كَالْفُجَّارِ»
- ۳) «وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتَضَعُّوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ»
- ۴) «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا»

۴۷. آیه شریفه «اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لِيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ ...» چه دلیلی را برای نبودن هیچ شکی در مورد

قیامت بیان نموده است؟ (تجربی ۹۵ با کمی تغییر)

- ۱) «وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِیَ النَّجْوَى»
- ۲) «وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ»
- ۳) «وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا»
- ۴) «أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا»

۴۸. مفهوم کدام آیه شریفه، استدلالی بر این است که معاد امری ممکن و شدنی می‌باشد و خداوند بر انجام آن

تواناست؟ (زبان ۹۸)

- ۱) «آنگاه که مرگ یکی از آن‌ها فرارسد، می‌گوید: پروردگارا! مرا بازگردانید.»
- ۲) «برای ما مثلی زد، درحالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود.»
- ۳) «آیا گمان کردید به سوی ما بازگردانده نمی‌شوید و شما را بیپوده آفریده‌ایم؟»
- ۴) «آیا ما آن‌ها را که ایمان آورده و کارهای شایسته انجام داده‌اند با تباهکاران یکسان قرار خواهیم داد؟»

۴۹. کدام استدلال‌ها درباره معاد، آن را از حالت امری بعید و غیرممکن خارج می‌سازد؟

- ۱) میل به بی‌نهایت‌طلبی، فرارسیدن بهار طبیعت که نمونه‌ای از رستاخیز عظیم است.
 - ۲) شناختن قدرت الهی، مجازات کسانی که صدها هزار انسان بی‌گناه را کشته‌اند.
 - ۳) پیدایش نخستین انسان، خلقت استخوان‌ها و سرانگشتان همانند حالت اول
 - ۴) داستان عَزْریر نبی ﷺ، عدم ظرفیت این جهان برای جزا و پاداش کامل انسان‌ها
۵۰. کدام‌یک از موارد زیر درباره امکان معاد است؟

- ۱) زنده شدن مردگان، عدم ظرفیت دنیا برای پاداش و جزای کامل، پیدایش نخستین انسان
- ۲) پاسخگویی به تمایلات و نیازها، پیدایش نخستین انسان، زنده شدن مردگان
- ۳) زنده شدن مردگان، رستاخیز طبیعت بودن بهار، قدرت نامحدود خداوند
- ۴) پاسخگویی به تمایلات و نیازها، رستاخیز طبیعت بودن بهار، قدرت نامحدود خداوند

(خارج ۹۸)

۵۱. از دقت و توجه در کدام موارد، امکان معاد فهمیده می‌شود؟

- ۱) گرایش به بقا و جاودانگی - پیدایش نخستین انسان در آغاز خلقت
- ۲) گرایش به بقا و جاودانگی - مجازات استفاده از سلاح کشتار جمعی
- ۳) پاداش اعمالی مانند شهادت - مجازات استفاده از سلاح کشتار جمعی
- ۴) ماجرای عَزْریر نبی ﷺ - فرارسیدن بهار در طبیعت پس از گذر از زمستان

آزمون ۱ تا ۶

زمان پیشنهادی: ۱۴ دقیقه

- ۹۱.** کدام عبارت قرآنی دربارهٔ داستان عَزَبِرِ نَبِیِّ ﷺ است و اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان دارد؟
- ۱) «بدان وسیله پس از مرگش زندگی بخشیدیم، زنده شدن قیامت نیز همین گونه است.»
 - ۲) «بلکه سر انگشتان آن‌ها را نیز همان‌گونه که بوده، مجدداً خلق می‌کنیم.»
 - ۳) «بگو همان خدایی که آن‌ها را برای نخستین بار آفرید.»
 - ۴) «می‌دانم که خدا بر هر کاری تواناست.»
- ۹۲.** مفاهیم «حاضر شدن در پیشگاه خداوند» و «حاضر شدن تمام اعمال انسان در قیامت» به ترتیب مؤید کدام حوادث در مرحلهٔ دوم قیامت است؟
- ۱) کنار رفتن پرده از حقایق عالم - برپا شدن دادگاه عدل الهی
 - ۲) زنده شدن همهٔ انسان‌ها - برپا شدن دادگاه عدل الهی
 - ۳) زنده شدن همهٔ انسان‌ها - دادن نامهٔ اعمال
 - ۴) کنار رفتن پرده از حقایق عالم - دادن نامهٔ اعمال
- ۹۳.** کدام بخش از آیهٔ ﴿حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ أَحَدَهُمُ الْمَوْتُ قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ كَلَّا إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا وَمِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ إِلَىٰ يَوْمِ يُبْعَثُونَ﴾، مؤید این موضوع است که «درخواست گناهکاران و کافران واقعی نیست»؟
- ۱) ﴿لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا﴾ ۲) ﴿إِنَّهَا كَلِمَةٌ هُوَ قَائِلُهَا﴾ ۳) ﴿قَالَ رَبِّ ارْجِعُونِ﴾ ۴) ﴿مِنْ وَرَائِهِمْ بَرْزَخٌ﴾
- ۹۴.** بعد از اینکه در کلام قرآنی می‌خوانیم برخی از مردم که نیکی دنیا و آخرت را طلب می‌کنند، نصیب و بهره‌ای از آخرت دارند. قرآن کدام صفت باری تعالی را به منصفهٔ ظهور گذاشته و سرچشمهٔ اختلاف در اهداف کدام است؟
- ۱) سریع الحساب - نوع جهان‌بینی
 - ۲) سریع الحساب - هدف‌های عالی و افضل
 - ۳) ارحم الراحمین - هدف‌های عالی و افضل
 - ۴) ارحم الراحمین - نوع جهان‌بینی
- ۹۵.** عبارت قرآنی «و او بر هر خلقی داناست.» و «زنده شدن قیامت نیز همین‌گونه است.» به ترتیب مؤید کدام استدلال قرآنی دربارهٔ معاد است؟
- ۱) اشاره به پیدایش نخستین انسان - اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان
 - ۲) اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت - اشاره به نمونه‌هایی از زنده شدن مردگان
 - ۳) اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت - اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت
 - ۴) اشاره به پیدایش نخستین انسان - اشاره به نظام مرگ و زندگی در طبیعت
- ۹۶.** «فرا گرفتن شور و نشاط و انگیزه و باز شدن پنجرهٔ امید و روشنایی به روی انسان» بازتاب کدام عبارت قرآنی است و دلیل آن کدام است؟
- ۱) ﴿فَلَا حُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ - دل‌نسپردن به دنیا و عمر طولانی خواستن از خداوند به جهت دریافت اندوختهٔ کامل‌تر
 - ۲) ﴿فَلَا حُوفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾ - بی‌پاداش نماندن هیچ‌یک از کارهای نیک انسان در جهان اخروی
 - ۳) ﴿أَمِنْ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا﴾ - بی‌پاداش نماندن هیچ‌یک از کارهای نیک انسان در جهان اخروی
 - ۴) ﴿أَمِنْ بِاللَّهِ وَ الْيَوْمِ الْآخِرِ وَ عَمِلَ صَالِحًا﴾ - دل‌نسپردن به دنیا و عمر طولانی خواستن از خداوند به جهت دریافت اندوختهٔ کامل‌تر

یاری از نماز و روزه

سوره عنکبوت، آیه ۴۵ ◀ وجوب نماز و آثار آن

﴿وَأَقِمِ الصَّلَاةَ﴾

وجوب نماز (حکم و باید قرآنی). خطاب به پیامبر ﷺ
 بیان احکام و ابلاغ وحی از سوی پیامبر ﷺ

ترجمه: و نماز را برپا دار، که نماز از کار زشت و ناپسند باز می‌دارد و قطعاً یاد خدا بالاتر است و خدا می‌داند چه می‌کنید.

وَلَذِكْرُ اللَّهِ أَكْبَرُ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَصْعُونَ ﴿۴۵﴾

یاد خدا ثمره اصلی نماز - علم مستمر الهی نسبت به اختیار انسان

إِنَّ الصَّلَاةَ تَنْهَى عَنِ الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ

تقوا، ثمره دوم نماز

حدیث: «... به هر مقدار که نماز سبب دوری از گناه و منکر شود، این نماز قبول شده است.» مرتبط با فلسفه روزه و عبارت «لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ»

عوامل تأثیر نماز

- ۱ تداوم (استمرار) (کمیت)
 - ۲ میزان دقت و توجه (کیفیت)
- انجام نمازهای روزانه و افزایش دقت و توجه در نماز، یعنی انجام نماز با کیفیت بهتر و رعایت آداب آن، تأثیر پذیری از نماز دوری از منکرات

جمع‌بندی پلاس + برخی آثار نماز در زندگی شخصی

آنگاه (معلول)	اگر (علت)
دور شدن تدریجی از گناهان و برخی مکروهات	۱. کوچک نشمردن نماز ۲. درک صحیح نسبت به اذکار و اعمال نماز
دور شدن بی‌نظمی از زندگی	انجام به موقع نماز
کمتر شدن برطرف‌شدن آلودگی‌های ظاهری	انجام نماز با لباس و بدن پاکیزه در پنج نوبت
تمایل کمتر نسبت به کسب درآمد از راه حرام	رعایت شرط غصبی نبودن لباس و مکان نمازگزار
عدم توجه به آنچه در مقابل خداوند قرار دارد	توجه به بزرگی خداوند هنگام گفتن تکبیر
دل نیستن به راه‌های انحرافی	خواستن صادقانه عبارت ﴿إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ﴾ از خداوند
قرار نگرفتن در زمره کسانی که خدا بر آنها خشم گرفته یا راه را گم کرده‌اند.	گفتن عبارت ﴿غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَ الضَّالِّينَ﴾ با توجه
دستیابی تدریجی به تسلط بر خود در برابر منکرات	تکرار درست اذکار و افعال نماز

افعال نماز و تأثیر آن در محافظت از انسان در برابر گناهان

حفاظت در برابر منکرات	عبارات و اعمال نماز
شرک و بت‌پرستی	خواندن سوره توحید
دشمنی با پیامبر ﷺ و اهل بیت ایشان	درد بر پیامبر در تشهد
عدم اعتقاد به معاد و فراموشی قیامت و عذاب الهی	دعای قنوت
تفرقه و عدم اتحاد و نفاق	حضور در نماز جماعت
شرک عملی و بت‌پرستی	گفتن عبارت ﴿إِيَّاكَ نَعْبُدُ﴾
از دیگران کمک خواستن نه از خدا - شرک در عبادت	گفتن عبارت ﴿إِيَّاكَ نَسْتَعِينُ﴾

درجه اهمیت

آیه - عربی: ۱ - فارسی: ۴
حدیث - عربی: ۲ - فارسی: ۱
شعر - ۵ بیت

تداوم هدایت

درس
۲

مشاوره

«ما مسلمانان افتخار می‌کنیم شیعه، مسیحی، یهودی، زرتشتی و... هستیم» شنیدن این جمله چقدر متعجب‌تون کرد؟؟ باید بدونین که سرمنشأ همهٔ دین‌ها یکیه و هر کدام در زمان خودشون کارایی هدایت بشر رو بر عهده داشته. توی این درس در مورد دلیل اومدن این همه دین و پیامبر و البته تمام شدن دین‌ها و پیامبران با ظهور اسلام رو می‌خونیم. البته آخرشم می‌گیم که همیشه توی به زمان چند دین وجود داشته باشه، پس اگه کسی به دین آخر و به روز رستاخیز ایمان نیاره، عملاً به هیچ دینی اعتقاد نداره!

یکی از ۴ درس خیلی مهم و پنج ستارهٔ پایهٔ یازدهم که باید تک‌تک آیه‌هاش رو چه عربی چه فارسی حفظ کنیم و همچنین نکات ترکیبی اون رو با سایر دروس رو هم مرور کنیم همین درسه.

به مفهوم «خسران» در آخرت و آیه‌های دروس دیگر که در مورد «خسران» در دنیا یا در دنیا و آخرت است هم خیلی دقت کنین!

خلاصه نموداری

- ویژگی‌های فطری مشترک انسان‌ها
 - ↳ تفکر، اختیار، علاقه به فضیلت‌های اخلاقی، بی‌زاری از رذائل اخلاقی، میل به کمالات نامحدود، میل به جاودانگی و تنفر از فنا
- دین واحد، برنامهٔ کلی و مشترک تمامی انسان‌ها (اسلام)
 - ↳ در حیطهٔ عقیده: توحید، نبوت و امامت، معاد و عدالت
 - ↳ در حیطهٔ عمل: انجام واجبات و ترک محرمات، کسب فضائل اخلاقی و دوری از رذائل و برپایی جامعه‌ای عدالت‌محور
- علل فرستادن پیامبران متعدد (تجدید نبوت‌ها)
 - الف. استمرار و پیوستگی در دعوت
 - ب. رشد تدریجی سطح فکر مردم
 - ج. تحریف تعلیمات پیامبر پیشین
- عوامل ختم نبوت (پایان ارسال پیامبران)
 - ① آمادگی جامعهٔ بشری برای دریافت برنامهٔ کامل زندگی
 - ② حفظ قرآن کریم از تحریف
 - ③ وجود امام معصوم پس از پیامبر اکرم ﷺ
 - ④ پویایی و روزآمد بودن اسلام
- وظیفهٔ پیروان پیامبران گذشته: گرویدن به دین پیامبر جدید و تبعیت کامل از او
 - ① توجه به نیازهای متغیر، درعین توجه به نیازهای ثابت
 - ② وجود قوانین تنظیم‌کننده

مقدمه

■ خداوند با **لطف و رحمت خود** ➔ ما انسان‌ها را تنها نگذاشت و **هدایت** ما را بر عهده گرفت و راهی را در اختیارمان قرار داد، که همان راه مستقیم خوشبختی است.

سوره شوری، آیه ۱۳ ◀ وحدت ادیان

«خداوند از دین همان را برایتان بیان کرد که **نوح** را بدان سفارش نمود.

و آنچه را ما به تو وحی کردیم و به **ابراهیم و موسی و عیسی** توصیه نمودیم،

وحدت ادیان و تعالیم پیامبران - ترتیب پیامبران دارای شریعت: نوح، ابراهیم، موسی، عیسی و پیامبر ﷺ
 ﴿هدایت ویژه انسان﴾ **توحید در ربوبیت** ﴿ابلاغ وحی، مسئولیت نخست پیامبران﴾
 ﴿آیهٔ «قَدْ خَلَّاتِ مِنْ قَبْلِكَ الرِّسَالُ﴾ ﴿... گما کُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ﴾

این بود که دین را به‌پا دارید، و در آن تفرقه نکنید.»

مأموریت مشترک ادیان: اقامهٔ دین و حفظ وحدت ﴿توحید عملی و نفی شرک عملی﴾

سوره آل عمران، آیه ۱۹ ◀ اسلام، دین واحد

«قطعاً دین نزد خداوند، **اسلام** است و اهل کتاب در آن، راه مخالفت نپیمودند مگر پس از آنکه به حقاقت آن آگاه شدند،

دین واحد - اسلام: تسلیم شدن در برابر خداوند

﴿پاسخ به نیاز کشف راه درست زندگی﴾

آن هم به دلیل **رشک و حسدی** که میان آنان وجود داشت.»

اختلاف آفرینی آگاهانهٔ اهل کتاب (یهودیان و مسیحیان) در دین - رشک و حسد. عامل اختلاف افکنی

سوره حج، آیه ۷۸ ◀ اسلام، دین واحد

«[این دین] آیین پدرتان **ابراهیم** است و او شما را از پیش **مسلمان** نامید،»

وحدت ادیان - اسلام، تنها دین الهی - نامگذاری اسلام توسط ابراهیم ﷺ ﴿پاسخ به نیاز کشف راه درست زندگی﴾

سوره آل عمران، آیه ۶۷ ◀ اسلام، دین واحد

«**ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی؛ بلکه یکتاپرست (حق‌گرا) و مسلمان بود.**»

اسلام، تنها دین الهی - نفی اعتقاد مسیحیان و یهودیان در مورد مسیحی یا یهودی بودن حضرت ابراهیم ﷺ ﴿توحید عملی﴾

■ دین (راه و روش)

— **اسلام:** راه و روشی که خداوند برای زندگی انسان‌ها برگزیده است. ﴿پاسخ به نیاز کشف راه درست زندگی﴾
 — بر اساس آیات قرآن کریم، خداوند یک دین برای انسان‌ها فرستاده و به همهٔ پیامبران دستور داده تا همان دین را تبلیغ کنند و راه تفرقه در پیش نگیرند.
 — انبیا هم این فرمان را اطاعت کرده و **مأموریت** خود را با شایستگی انجام داده‌اند.

■ **فطرت مشترک** ➔ منشأ دین واحد

— فطرت: نوع خاص آفرینش

— وقتی از فطرت انسان سخن می‌گوییم، منظور، **آفرینش خاص انسان** و ویژگی‌هایی است که خداوند در اصل آفرینش وی قرار داده است.

آزمون درس ۲

زمان پیشنهادی: ۱۱ دقیقه

۲۳۶. خداوند در قرآن به حضرت نوح و سایر پیامبران چه سفارشی فرموده و این امر ناظر بر کدام هدایت است؟

(انسانی ۹۶ با تغییر)

(۱) میان ادیان الهی تفرقه‌ای نیست و ما مسلمانییم - عمومی (۲) میان ادیان الهی تفرقه‌ای نیست و ما مسلمانییم - تشریحی (۳) دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید - تشریحی (۴) دین را به پا دارید و در آن تفرقه نکنید - عمومی
 ۲۳۷. در میان تمام ادیان الهی هیچ تضاد ذاتی وجود ندارد. اگر اختلافی بین اهل کتاب دیده می‌شود، ناشی از چیست و کدام آیه شریفه مؤید آن است؟

(تجربی ۹۶ با تغییر)

(۱) ظلم و حسد اهل کتاب پس از آگاهی به حقایق - «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی...»
 (۲) ظلم و حسد اهل کتاب پس از آگاهی به حقایق - «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است...»
 (۳) کوشش آن‌ها برای دعوت مسلمانان به مذهب خود - «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی...»
 (۴) کوشش آن‌ها برای دعوت مسلمانان به مذهب خود - «قطعاً دین نزد خداوند، اسلام است...»
 ۲۳۸. از بیان آیه ۶۷ سوره مبارکه آل عمران، آیین حضرت ابراهیم چگونه معرفی می‌شود و کدام آیه بیان‌کننده

تصور اشتباه یهودیان و مسیحیان درباره آیین این پیامبر است؟

(۱) حنیف و حق پرست - «[این دین] آیین پدرتان ابراهیم است.»
 (۲) یکتا پرست و مسلمان - «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی.»
 (۳) یکتا پرست و مسلمان - «[این دین] آیین پدرتان ابراهیم است.»
 (۴) حنیف و حق پرست - «ابراهیم نه یهودی بود و نه مسیحی.»

۲۳۹. مفاهیم پذیرش عادلانه بودن نظام هستی، «التزام به واجبات و ترک محرمات» به ترتیب مربوط به کدام جنبه از دین اسلام است؟

(۱) ایمان - ایمان (۲) عمل - ایمان (۳) ایمان - عمل (۴) عمل - عمل

۲۴۰. چگونه تعالیم الهی جزئی از آداب و رسوم و فرهنگ مردم شد و ثمره این رشد فرهنگی چه بود؟ (هنر ۹۷ با کمی تغییر)

(۱) استمرار و پیوستگی در دعوت - تعلیمات اصیل و تحریف‌نشده در میان مردم باقی می‌ماند.
 (۲) رشد تدریجی سطح فکر مردم - تعلیمات اصیل و تحریف‌نشده در میان مردم باقی می‌ماند.
 (۳) استمرار و پیوستگی در دعوت - تعالیم دینی به سادگی از جامعه بشری خارج نمی‌شود.
 (۴) رشد تدریجی سطح فکر مردم - تعالیم دینی به سادگی از جامعه بشری خارج نمی‌شود.

۲۴۱. دلیل فراموش شدن تدریجی تعلیمات انبیا چیست و نشانه تحریف تعلیمات آنان کدام است؟ (خارج ۹۸)

(۱) ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعه کتابت - تفاوت در فروع
 (۲) ابتدایی بودن سطح فرهنگ و زندگی اجتماعی و عدم توسعه کتابت - تغییر در اصول
 (۳) رشد تدریجی فکر و اندیشه و امور مربوط به آن مانند دانش و فرهنگ - تفاوت در فروع
 (۴) رشد تدریجی فکر و اندیشه و امور مربوط به آن مانند دانش و فرهنگ - تغییر در اصول

۲۴۲. چه عاملی سبب شد تا تعالیم الهی در طول زمان‌های مختلف در میان مردم بماند و جزء آداب و فرهنگ آنان شود؟

(۱) پاسخگویی جامع ادیان الهی به همه نیازهای زمانه (۲) آمادگی جامعه بشری برای دریافت برنامه زندگی
 (۳) استمرار و پیوستگی در دعوت (۴) رشد تدریجی سطح فکر مردم

۲۴۳. یکی از علت‌های آمدن پیامبران متعدد در طول تاریخ پربرکت رسالت «رشد تدریجی سطح فکر مردم» بوده است. این مفهوم از دقت در پیام کدام عبارت استنباط می‌شود؟

(۱) «لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ»
 (۲) «لَا ضَرَرَ وَ لَا ضِرَارَ فِي الْإِسْلَامِ»

امام دوازدهم، حضرت مهدی

زندگی‌نامه مختصر حضرت مهدی

■ دوازدهمین امام (ع) نام‌برده شدن در حدیث جابر و سخن از غیبت طولانی ایشان (۱۱ ۵)

— تولد: سپیده دم جمعه، نیمه شعبان سال ۲۵۵ هـ.ق. در «سامرا»

— مدت زندگی در کنار پدر (امام حسن عسکری ع): ۵ سال، تا سال ۲۶۰ هـ.ق.

■ اقدامات امام حسن عسکری ع

— ۱ حفظ ایشان از گزند حاکمان عباسی که تصمیم به قتل وی داشتند.

— ۲ معرفی ایشان به بعضی از یاران نزدیک و مورد اعتماد خود به عنوان امام بعد از خود

— شروع امامت و غیبت: در سال ۲۶۰ ق (در سن ۵ سالگی) پس از شهادت امام حسن عسکری ع

■ دوران امامت امام زمان ع

— اول: غیبت صغری (کوتاه‌تر): به مدت ۶۹ سال، از سال ۲۶۰ تا سال ۳۲۹ هـ.ق.

— زندگی مخفی امام: ارتباط پیوسته امام با پیروان خود و رهبری ایشان از طریق چهار نفر از

یاران صمیمی و مورد اعتماد

— «نَوَاب اربعه» و «نَوَاب خاص»: چهار یار مورد اعتماد امام و واسطه ارتباط امام با پیروان در عصر غیبت

— اطلاع پایان غیبت صغری، شش‌روز مانده به درگذشت آخرین نایب از طریق نامه امام عصر برای ایشان

— دوم: غیبت کبری (طولانی‌تر): از سال ۳۲۹ هـ.ق تا کنون (بیش از ۱۸۰ سال)

— علت نام‌گذاری: طولانی بودن زمان غیبت

— ارتباط از طریق نَوَاب عام

■ پایان غیبت (دوران ظهور)

— زمانی که مسلمانان و جامعه انسانی شایستگی درک ظهور و بهره‌مندی کامل از وجود آخرین حجت

الهی را پیدا کنند.

دلایل غیبت امام عصر

۱. ناسپاسی و قدرناشناسی مردم

■ خداوند نعمت هدایت را با وجود امامان تمام و کامل گردانیده و راه رسیدن به رستگاری را برای انسان‌ها

هموار ساخته است.

— پیامبر اکرم ص را پدران امت و (پدر معنوی) معرفی فرموده است و روشن

است که دلسوزی پدر برای فرزندان خود قابل توصیف نیست. (ع حدیث حال کسی که به امام خود

دسترسی ندارد، سخت‌تر از حال یتیمی است که از پدر خود دور افتاده است...» (۱۱ ۱۰)

— فرزندان ناسپاس (مردم و شیعیان)، قدر پدران مهربان خود (امامان) را نشناختند و چنان

در مسیر گمراهی پیش رفتند که بازده تن از رهبران آسمانی خود را شهید کردند.

— عاملان اصلی به شهادت رساندن امامان: حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس بودند که ظالمانه و غاصبانه

حکومت را به‌دست گرفته بودند.

درجه اهمیت

آیه - عربی: ۲ - فارسی: ۰
 حدیث - عربی: ۱ - فارسی: ۴
 شعر - ۰ بیت

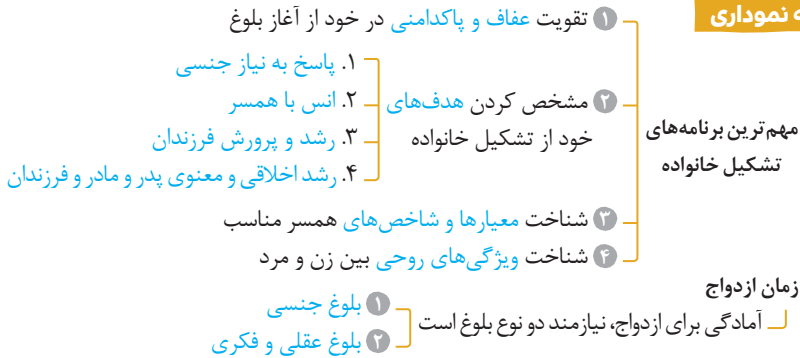
پیوند مقدس

درس
۱۲

مشاوره «پیوندمان مبارک!!!»

این درس شیرین در مورد ازدواج، خانواده، تساوی مرد و زن از لحاظ انسان بودن و نقش‌های مکملشون توی زندگی و از همه مهم‌تر اهداف ازدواج صحبت می‌کنه که کلاً درس راحت و قشنگیه. ان شاءالله قسمت شما هم بشه...! دو آیه دوقلو توی درسه که همیشه بچه‌ها رو به اشتباه انداخته به خاطر همین خیلی مهم هستن و با درس‌هایی از پایه یازدهم و دوازدهم هم ارتباط معنایی دارن.

خلاصه نموداری

خانواده

حدیث - رسول خدا ﷺ

«هیچ بنایی نزد خدا محبوب‌تر از ازدواج نیست.»

پیام اهمیت ازدواج در اسلام از ماندگارترین و حساس‌ترین تصمیم‌های زندگی انسان، انتخاب همسر حدیث «برترین عبادت، تفکر مداوم درباره خدا و قدرت اوست» آیه «وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا» حدیث (کسی نزد من محبوب‌تر از جوان توبه‌کار نیست.)

مقدس‌ترین بنای اجتماعی نزد خداوند: ازدواج

شروع: با پیوند زن و مرد
 تکمیل: با آمدن فرزندان

سوره روم، آیه ۲۱ - جایگاه خانواده و اهداف انس روحی و رشد و تکامل معنوی اعضاء خانواده

«وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ

خلق همسرانی آرامش‌آفرین، نشانه حکمت الهی -
 خطاب آیه به آقایان - ارزش زن در اسلام
 توحید درخالفیت

ترجمه: و از نشانه‌های خدا آن است که همسرانی از [نوع] خودتان برای شما آفرید تا با آنها آرامش یابید و میان شما «دوستی» و «رحمت» قرار داد. همانا در این مورد، نشانه‌هایی است برای کسانی که تفکر می‌کنند.

۴۳۶. در کلام امیرالمؤمنین علیه السلام و هشدار ایشان، راهکار تشخیص راه رستگاری در ابتدا کدام است و راه حل نهایی آن چیست؟

- (۱) شناسایی فراموش‌کنندگان قرآن کریم - ثابت‌قدم بودن در مسیر الهی
 - (۲) شناسایی پشت‌کنندگان به صراط مستقیم - ثابت‌قدم بودن در مسیر الهی
 - (۳) شناسایی پشت‌کنندگان به صراط مستقیم - طلب راه حق از اهل آن
 - (۴) شناسایی فراموش‌کنندگان قرآن کریم - طلب راه حق از اهل آن
- ۴۳۷.** اگر بخواهیم برای یکی از راه‌های تقویت عزت نفس، یعنی در شناخت ارزش خویش، مستندی قرآنی یا روایی ارائه کنیم، کدام‌یک را برمی‌گزینیم؟

- (۱) «هرگ با عزت از زندگی با ذلت، برتر است.»
 - (۲) «این مخلوقات را برای تو آفریدم.»
 - (۳) «بندۀ کسی مثل خودت نباش، زیرا خداوند تو را آزاد آفریده است.»
 - (۴) «خالق جهان در نظر آنان بزرگ است، از این جهت، غیر خدا در نظرشان کوچک است.»
- ۴۳۸.** پاسخ صحیح و نامشروع به نیاز جنسی و نتیجه بلافصل آن به ترتیب مفهوم برگرفته از کدام عبارت است؟

- (۱) «أَفْبَالِبَاطِلٍ يُؤْمِنُونَ» - «تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ»
- (۲) «وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ» - «تَرْهَقُهُمْ ذِلَّةٌ»
- (۳) «وَالَّذِينَ كَسَبُوا السَّيِّئَاتِ» - «وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهُهُمْ قَتْرٌ وَ لَا ذِلَّةٌ»
- (۴) «أَفْبَالِبَاطِلٍ يُؤْمِنُونَ» - «وَلَا يَرْهَقُ وُجُوهُهُمْ قَتْرٌ وَ لَا ذِلَّةٌ»

۴۳۹. آنجا که امام رضا علیه السلام فرمودند: «بشروطها و أنا من شروطها» به کدام‌یک از اقدامات امامان اشاره نمودند؟

- (۱) ولایت ظاهری، اقدام برای حفظ سخنان و سیره پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
- (۲) ولایت ظاهری، معرفی خویش به عنوان امام برحق
- (۳) مرجعیت دینی، تبیین معارف اسلامی متناسب با نیازهای او
- (۴) مرجعیت دینی، معرفی خویش به عنوان امام برحق

۴۴۰. اقدام به دخالت دادن سلیقه شخصی در احکام دینی معلول چیست و جاعلان احادیث بر اساس چه هدفی برخی از احادیث را جعل و یا از نقل آن خودداری می‌کردند؟

- (۱) بی‌بهره بودن بسیاری از مردم و محققان از یک منبع هدایت - اغراض شخصی یا به نفع حاکمان ستمگر
- (۲) بی‌بهره بودن بسیاری از مردم و محققان از یک منبع هدایت - تبدیل کردن حکومت عدل نبوی به سلطنت
- (۳) میدان دادن حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس به اندیشه‌هایی که به قدرت آنان کمک می‌کرد. - اغراض شخصی یا به نفع حاکمان ستمگر
- (۴) میدان دادن حاکمان بنی‌امیه و بنی‌عباس به اندیشه‌هایی که به قدرت آنان کمک می‌کرد. - تبدیل کردن حکومت عدل نبوی به سلطنت

دانش‌آموزان عزیز با اسکن کردن رمزیننه روبه‌رو، آزمون جامع پایه یازدهم و پاسخ‌نامه آن را مشاهده کنید.

درجهٔ اهمیت

آیه - عربی: ۳ - فارسی: ۰
حدیث - عربی: ۳ - فارسی: ۱
شعر - ۳ بیت

هستی‌بخش

درس
۱

مشاوره «فقیرتیم مولا!!»

این درس به موضوع بسیار مهم فقر و نیازمندی انسان و جهان در برابر خداوند می‌پردازد و در ادامه هم در مورد نور بودن خداوند و متجلی شدن خداوند در سایر مخلوقات صحبت می‌کند، پس حسابی حواستون رو جمع کنید. راستی یادتون باشه تو این درس بین «چیستی و ذات» و «هستی و صفات» خدا خیلی تفاوت هست! آیه‌های این درس خیلی مهمه و با مباحث توحید، در درس بعد هم ارتباط عجیبی دارن. به علت و معلول آیه‌ها هم خیلی دقت کنید.

خلاصه نموداری

- مراتب (انواع) نیازمندی جهان به خدا
 - ① نیازمندی جهان به خدا در پیدایش
 - ② نیازمندی جهان به خدا در بقا
- آگاهی، سرچشمهٔ بندگی
- افزایش خودشناسی ← افزایش درک فقر و نیاز به خداوند → افزایش بندگی و عبودیت
- خداوند، نور هستی
 - ① هر مخلوق، آیه‌ای از آیات (نشانه‌ای از نشانه‌های) الهی است.
 - ② معرفت عمیق و والا: مشاهدهٔ خداوند در پشت پردهٔ ظاهر و در ورای هر چیز
- ناتوانی در شناخت ذات و چیستی خداوند
- امکان شناخت و تفکر در هستی و صفات الهی و ممنوعیت تفکر در ذات و چیستی الهی

تفکر و اندیشه

- تشبیه: اندیشه مانند بذری است که در ذهن جوانه می‌زند، در دل و قلب ریشه می‌دواند و برگ و بار آن به‌صورت اعمال ظاهر می‌گردد.
- نتیجه: اندیشه، بهار جوانی را پرطراوت و زیبا می‌سازد، استعدادها را شکوفا می‌کند و امید به آینده‌ای زیباتر را نوید می‌بخشد.
- اهمیت: اندیشه می‌تواند برترین عبادت‌ها نیز باشد. (پس لزوماً برترین عبادت نیست، بستگی داره که به چی فکر کنیم.)

حدیث ◀ پیامبر اکرم ﷺ

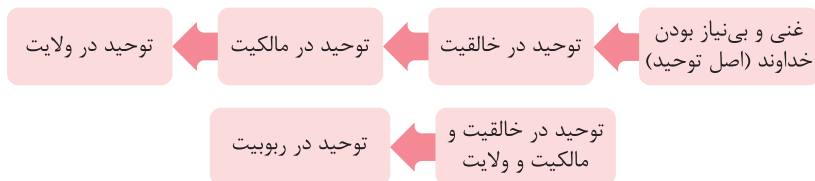
«أَفْضَلُ الْعِبَادَةِ إِدْمَانُ التَّفَكُّرِ فِي اللَّهِ وَفِي قُدْرَتِهِ»

🎧 ترجمه: برترین عبادت، اندیشیدن مداوم دربارهٔ خدا و قدرت اوست.

اندیشه در مورد خداوند، برترین عبادت‌ها. اهمیت اندیشیدن مستمر و مداوم تفکر و اندیشیدن یکی از سرمایه‌های انسان در مسیر رشد و کمال است. حدیث (تفکرُوا فی کلِّ شیءٍ...) یکی از معیارهای تمدن متعالی اسلام، عقل‌گرایی و علم‌آموزی و مقابله با جهل و خرافات است.

رابطه علیت میان مراتب و انواع توحید

مراتب و انواع شرک

۱. اصل شرک (شرک ذاتی)

اعتقاد به اینکه خداوند دارای **همتا و شریک** است.

۱. شرک در خالقیت

اعتقاد به اینکه جهان را **چند خالق** آفریده‌اند.

دلیل نقض: این تصور به معنای آن است که هر کدام از آن‌ها (خالق‌ها) **محدود و ناقص و نیازمند** هستند و هر یک از آن‌ها به خالق کامل و بی‌نیازی احتیاج دارد که نیازش را برطرف نماید.

همچنین به معنای آن است که هر یک از خدایان کمالاتی دارند که دیگری آن کمالات را ندارد؛ و گرنه عین همدیگر می‌شوند و دیگر چند خدا نیستند.
این نوع شرک در آیه **﴿خَلَقُوا كَخَلْقِهِ فَتَشَابَهُ الْخَلْقِ عَلَيَّهِمْ﴾** آمده است.

۲. شرک در مالکیت

اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگران هم **مالک بخشی از جهان** هستند.

شرک در خالقیت ➔ شرک در مالکیت

۳. شرک در ولایت

اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، **دیگرانی** نیز هستند که **سرپرستی** جهان را برعهده دارند و خودشان **حق تصرف** در جهان را دارا می‌باشند.

۴. شرک در ربوبیت

اعتقاد به اینکه علاوه بر خداوند و در کنار او، دیگرانی نیز هستند که **تدبیر** امور موجودات را برعهده دارند.
اگر کسی در کنار ربوبیت الهی، برای خود یا سایر مخلوقات حساب **جداگانه** باز کند و گمان کند که کسی می‌تواند **مستقل** از خداوند، امور را **تدبیر** کند، گرفتار شرک شده است.

سوره رعد، آیه ۱۶ ◀ مراتب توحید

﴿قُلْ مَنْ رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ قُلِ اللَّهُ

توحید در ربوبیت، استقهام

قُلْ أَفَاتَّخَذْتُمْ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ➔ لَا يَمْلِكُونَ أَنْ نَنْفُسَهُمْ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا

نفی شرک در ولایت، سرزنش مشرکان، در قرآن، مبنای توحید در ولایت و مالکیت خداوند بر منافع و ضررها

ترجمه: بگو پروردگار آسمان‌ها و زمین کیست؟ بگو خداست، بگو آیا غیر از او سرپرستانی گرفته‌اید که [حتی] اختیار سود و زیان خود ندارند؟

آزمون دروس ۱ تا ۵

آزمون

زمان پیشنهادی: ۱۵ دقیقه

۵۱۶. اکنون که می‌دانیم «ما همه شیران ولی شیر عَلم / حمله‌مان از باد باشد دم به دم» شایسته است، چگونه دعا کنیم؟

(ریاضی ۹۸)

- ۱) «إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» (۲) «رَبِّ ارْجِعُون لَعَلِّي أَعْمَلُ صَالِحًا فِيمَا تَرَكْتُ»
 ۳) «اللَّهُمَّ لَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي طَرْفَةَ عَيْنٍ أَبَدًا» (۴) «اللَّهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ»

۵۱۷. پیامبر اکرم ﷺ کدام مورد را برترین عبادت معرفی نموده‌اند؟

(انسانی خارج ۹۸)

- ۱) اندیشیدن مداوم درباره خدا و قدرت او (۲) گرایش به خداوند و تمسک به او
 ۳) بیان سخن حق در مقابل سلطان ستمگر (۴) رسیدن به حضور قائم در حال پیروی از او

۵۱۸. با توجه به حدیث شریف «لَا تَفَكَّرُوا فِي ذَاتِ اللَّهِ» پیامبر گرامی اسلام ﷺ فرمودند درباره چه چیزی فکر نکنید و علت آن چیست؟

(هنر ۹۴)

- ۱) چیستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
 ۲) هستی خداوند - چون شناخت صفات و ویژگی‌های خداوند امکان‌پذیر نیست.
 ۳) چیستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.
 ۴) هستی خداوند - چون لازمه شناخت هر چیزی احاطه بر آن است.

۵۱۹. با توجه به معارف اسلامی شناخت «هستی» و «چیستی» خداوند، به ترتیب موصوف به و است. (هنر ۹۲)

- ۱) ممکن - ناممکن (۲) ناممکن - ممکن (۳) ممکن - ممکن (۴) ناممکن - ناممکن

۵۲۰. اگر خداوند متعال به کسی اذن دهد تا در اشیایی تصرف نماید، این اجازه چه مفهومی دارد؟ (ریاضی ۹۵)

- ۱) در مسیر و مجرای ولایت الهی قرار گرفته و از خودش استقلالی ندارد.
 ۲) به معنای واگذاری ولایت خداوند به آن شخص و لازمه توحید در ولایت است.
 ۳) تصرف او در جهان در عرض ولایت خداست و هیچ‌کس دیگری جز او ولی انسان‌ها نیست.
 ۴) با توجه به ظرفیت متفاوت انسان‌ها، خداوند بخشی از ولایت خود را به آن‌ها واگذار می‌کند.

۵۲۱. آیه شریفه «ما فرزندان آدم را کرامت بخشیدیم... و بر بسیاری از مخلوقات برتری بخشیدیم.» اشاره به کدام بُعد از ابعاد توحید دارد و بیانگر کدام مفهوم است؟

(انسانی ۹۵ با تغییر - ترکیبی با درس ۱۱ یازدهم)

- ۱) ربوبیت - فرمانروای جهان خداست و هیچ‌کس در فرمانروایی شریک او نیست.
 ۲) خالقیت - فرمانروای جهان خداست و هیچ‌کس در فرمانروایی شریک او نیست.
 ۳) ربوبیت - خداوند جهان را اداره می‌کند و به سوی مقصدی معین هدایت می‌نماید.
 ۴) خالقیت - خداوند جهان را اداره می‌کند و به سوی مقصدی معین هدایت می‌نماید.

۵۲۲. عبارات «خداوند جهان را به سوی آن مقصدی که برایش معین فرموده به پیش می‌برد»، اشاره به کدام بُعد توحید دارد و کدام آیه، مرتبط با این مرتبه توحید است؟

(خارج ۹۵ با تغییر)

- ۱) مالکیت - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 ۲) ربوبیت - «مَا لَهُمْ مِنْ دُونِهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا»
 ۳) مالکیت - «قُلْ أَعِزُّ لِلَّهِ أَتَعْبَىٰ رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»
 ۴) ربوبیت - «قُلْ أَعِزُّ لِلَّهِ أَتَعْبَىٰ رَبًّا وَهُوَ رَبُّ كُلِّ شَيْءٍ»

درجه اهمیت

آیه ۴ - عربی: ۴ - فارسی: ۲
حدیث ۱ - عربی: ۱ - فارسی: ۲
شعر ۴ - بیت

احکام الهی در زندگی امروز

درس

مشاوره «حرام تازه چی داری؟؟»

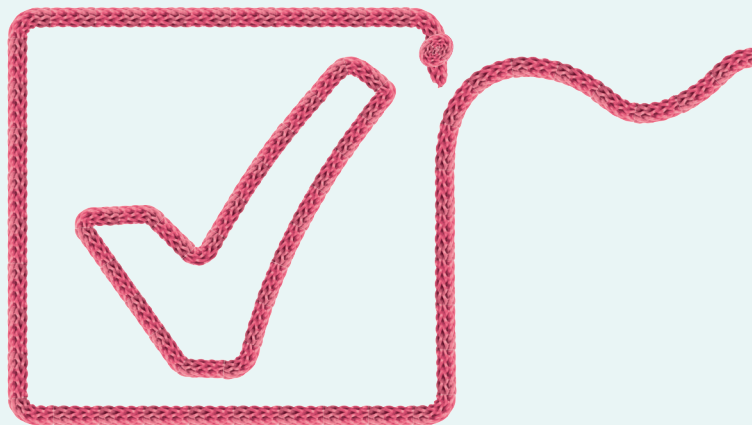
درس هشتم از پایه دوازدهم در مورد ضرورت وجود احکام الهی برای سعادت و رستگاری انسان‌ها صحبت می‌شود. البته توی این درس با ده بیست تا حکم خداوند در مورد فرهنگ و اقتصاد و بازی‌ها و... آشنا میشیم که خیلی خیلی باید به واجب کفایی و حرام دقت کنین که قطعاً بوی تست میدن. همون‌طور که میدونین یکی دو تست آخر کنکور از مبحث احکامه که این درس و البته درس ۱۰ پایه دهم کاندیداهای اصلی هستن!

دقت ویژه داشته باشین که قمار و روابط با رژیم صهیونیستی همیشه و در همه حال، حرامه اما موسیقی حرام نیست مگر زمانی که بصورت «لهو، لعب، مطرب، انحرافی و...» باشه!

خلاصه نموداری

- زندگی دینی بر پایه تقوا و رضایت الهی با یگانه راه مطمئن
- نکات مهم در زمینه احکام دین
 - ۱. وجود ارتباط و هماهنگی میان سعادت انسان در جهان آخرت و باید‌ها و نباید‌های دین (احکام)
 - ۲. وجود حکمت و دلایل خاص خود برای هر دستور خداوند
 - ۳. بیان حرام‌ها به منزله اعلام خطر برای انسان‌ها
 - ۴. عدم تشریح احکام بر مبنای میل مردم و تشریح آن‌ها بر پایه خیر و شر حکم
- بیان احکام
 - عرصه ۱: فرهنگ و ارتباطات
 - ۱. وجوب کفایی مبارزه با تهاجم فرهنگی و ابتذال اخلاقی
 - ۲. استحباب فعالیت در فضای مجازی به منظور اشاعه فرهنگ و معارف اسلامی
 - ۳. حرمت موسیقی تقویت‌کننده بی‌بندوباری و شهوت و مطرب و مناسب مجالس لهو و لعب
 - ۴. حرمت محصولات فرهنگی انحرافی و فسادآور
 - عرصه ۲: ورزش و بازی
 - ۱. حرمت شرط‌بندی حتی در بازی‌ها و ورزش‌های معمولی
 - ۲. وجوب کفایی فراهم کردن امکانات ورزشی برای دور شدن افراد جامعه از فساد و بی‌بندوباری.
 - عرصه ۳: اقتصاد
 - ۱. ضرورت مدیریت اقتصادی کشور با هدف استقلال اقتصادی و عدالت و آبادانی
 - ۲. تلاش برای دور کردن جامعه و به‌خصوص بانک‌های کشور از ربا و تلاش برای کسب و کار حلال
 - ۳. سعی در استفاده نمودن از کالای ایرانی و تولید کالاهای باکیفیت
 - ۴. جلوگیری از تخریب محیط‌زیست
 - ۵. پرهیز از مدگرایی و تجمل و تلاش برای ساده‌زیستی
 - ۶. حرمت هر نوع تجارتي که به نفع رژیم صهیونیستی باشد.

پاسخ نامه

پایه دهم

درس ۱

۱. گزینۀ «۱»

دست یافتن به پاسخ این سؤال که «هدف زندگی انسان در این جهان چیست؟» آن قدر مهم است که در صورت پاسخگویی درست به آن اگر جمله چیزها فراموش شود، انسان را باک نیست. امام علی علیه السلام می‌فرماید: «ای مردم... هیچ کس بیهوده آفریده نشده تا خود را سرگرم کارهای لهو کند و او را به خود و انگذاشته‌اند تا به کارهای لغو و بی‌ارزش بپردازد.»

۲. گزینۀ «۳»

کلمه «لاعبین» در گزینۀ «۳» به روشنی نشان می‌دهد که خلقت عالم عبث و بیهوده نیست. (گزینۀ «۲» هم می‌تواند به‌طور غیرمستقیم این مفهوم را منتقل کند، اما پاسخ گزینۀ «۳» دقیق‌تر است.)

۳. گزینۀ «۲»

قرآن کریم در آیات ۳۸ و ۳۹ سوره دخان ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾: «و ما آسمان‌ها و زمین و آنچه بین آن‌هاست را به بازیچه نیافریدیم. آن‌ها را جز به حق خلق نکردیم.» آفرینش جهان هستی را حق دانسته و آن را بی‌هدف نمی‌داند. به عبارت دیگر هر موجودی بر اساس برنامه حساب‌شده‌ای به این جهان گام نهاده است.

۴. گزینۀ «۲»

حق بودن آفرینش آسمان‌ها و زمین به معنای هدفدار بودن خلقت آن‌هاست و آیه شریفه ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينَ وَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ به آن اشاره دارد و این آیه به‌خوبی دلالت بر این موضوع دارد که جهان آفرینش بی‌هدف نیست و هر کس بر اساس برنامه حساب‌شده‌ای به این جهان گام نهاده است و به سوی هدف حکیمانهای در حرکت است (صفت حکمت الهی).

۵. گزینۀ «۴»

اولین تفاوت (تمایز) انسان، حیوانات و گیاهان این است که انسان خود باید هدف از خلقت خود را بشناسد (تشخیص) و آن را انتخاب کند و به سوی آن گام بردارد؛ در حالی که گیاهان به‌صورت طبیعی و حیوانات به‌صورت غریزی به سوی هدف حرکت می‌کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها

گزینۀ «۱»: اشاره به تفاوت دوم و سوم میان انسان و سایر مخلوقات دارد.

گزینۀ «۲»: حیوانات به‌صورت غریزی و گیاهان به‌طور طبیعی به سوی هدف در حرکت‌اند.

گزینۀ «۳»: «با کمک غریزه» غلط است.

۶. گزینۀ «۲»

خدا سرچشمه زیبایی و خوبی‌هاست و انسان‌ها به‌میزانی که زیبایی‌ها و خوبی‌ها را کسب کنند، به خدا نزدیک می‌شوند. با توجه به کلمات حصر (ما-آ) و کلیدواژه «حق» در عبارت قرآنی ﴿مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ قطعیت حق بودن و غایت‌مند (هدفمند) بودن جهان (آسمان‌ها و زمین) مشهود است.

۷. گزینۀ «۴»

با توجه به تفاوت نگاه انسان‌ها، برای انتخاب هدف‌ها و دل بستن به آن‌ها نیازمند ملاک و معیاری هستیم که بتوانیم به وسیله آن، هدف‌های هم‌سو با میل بی‌نهایت طلب و استعداد‌های متنوع انسان را مشخص کنیم.

۸. گزینۀ «۲»

با توجه به آیه ۱۹ سوره اسراء «و آن کس که سرای آخرت را بطلبد و برای آن سعی و کوشش کند، پاداش داده خواهد شد»، اگر کسی هدف‌های پایان‌ناپذیر و همیشگی را به عنوان هدف اصلی برگزیند و سعی و تلاش کند، به‌هدف خود خواهد رسید.

۹. گزینۀ «۴»

بنا به آیه ۲۰۲ سوره بقره، عاقبت کسانی که اهداف دنیوی و اخروی را با هم برگزیده‌اند، این است که «اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند و خداوند سریع‌الحساب است.»

۱۰. گزینۀ «۴»

خداوند در آیات ۲۰۱ و ۲۰۲ سوره بقره می‌فرماید: «بعضی می‌گویند: پروردگارا به ما در دنیا نیکی عطا کن و در آخرت نیز نیکی مرحمت فرما و ما را از عذاب آتش نگاه دار. اینان از کار خود نصیب و بهره‌ای دارند و خداوند سریع‌الحساب است.»

۱۱. گزینۀ «۳»

از آنجایی که انسان باید برترین و کامل‌ترین هدف را برای خود انتخاب کند و اینکه دارای استعداد‌های متنوع و گرایش بی‌نهایت‌طلبی است؛ بنابراین باید هدفی انتخاب کند تا همه هدف‌های دیگر را دربر گیرد و به قول معروف با یک تیر چند نشان بزند.

و آن را از حالت امری بعید و غیرممکن خارج می‌کند؛ لذا در گزینه «۳» هر دو مورد آن مؤید این موضوع است و موارد «میل به بی‌نهایت‌طلبی، مجازات کسانی که صدها هزار انسان بی‌گناه را کشته‌اند، عدم ظرفیت این جهان برای جزا و پاداش کامل انسان‌ها» اشاره به **ضرورت معاد** دارد که ردکننده گزینه‌های «۱»، «۲» و «۴» است.

۵۰. گزینه «۳»

مسوورد «عدم ظرفیت دنیا برای پاداش و جزای کامل و پاسخگویی به تمایلات و نیازها» درباره **ضرورت معاد** است نه امکان معاد.

۵۱. گزینه «۴»

گرایش به بقا، جاودانگی و بحث مجازات یا پاداش به ترتیب **ضرورت معاد** بر اساس حکمت و عدالت را بیان می‌کند؛ یعنی به دلایل **ضرورت معاد** اشاره دارد، نه امکان معاد.

۵۲. گزینه «۴»

عبارت «برای ما مثلی زد، درحالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود، گفت: کیست که این استخوان‌های پوسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آن‌ها را برای نخستین بار آفرید و او به هر خلقتی **دانا**ست.» به امکان معاد اشاره دارد.

دقت کنید که گزینه‌های «۱» و «۲» با رد بیهودگی خلقت اشاره به **ضرورت معاد** بر اساس حکمت الهی دارند و گزینه «۳» هم از حتمیت وقوع معاد خبر می‌دهد.

۵۳. گزینه «۳»

قرآن کریم در آیه ۷۸ و ۷۹ سوره یس درباره **پیدایش نخستین انسان** می‌فرماید: «و برای ما مثلی زد، درحالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود، گفت: کیست که این استخوان‌های پوسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آن‌ها را برای نخستین بار آفریده و او به هر خلقتی **دانا**ست.»

۵۴. گزینه «۱»

در آیه ۷۸ و ۷۹ سوره یس می‌خوانیم: «برای ما مثلی زد، درحالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود، گفت: کیست که این استخوان‌های پوسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آن‌ها را برای نخستین بار آفرید و او به هر خلقتی **دانا**ست.» این آیات اشاره به **امکان معاد** و پیدایش نخستین انسان دارد.

در آیه ۹ سوره فاطر می‌خوانیم: «خداست که بادها را می‌فرستد تا بر آنها برانگیزند؛ سپس آن‌ها را به سوی سرزمینی مرده برانیم و آن زمین مرده را بدان اوسیله پس از مرگش

۴۴. گزینه «۲»

آیه‌ای که در صورت سؤال مطرح شده است بیانگر اعتقاد کسانی است که تصور می‌کنند مرگ پایان دفتر زندگی است و همه چیز در این دنیا اتفاق می‌افتد و فراتر از این عالم خبری نیست.

۴۵. گزینه «۱»

آثار و پیامدهای انکار معاد، گریبان کسانی که معاد را قبول دارند، اما این قبول داشتن به ایمان و باور قلبی آن‌ها تبدیل نشده است را نیز می‌گیرد. این افراد به دلیل فرورفتن در هوس‌ها، دنیا را معبود و هدف خود قرار می‌دهند و از یاد آخرت غافل می‌شوند و از این‌رو، زندگی و رفتار آنان به گونه‌ای است که تفاوتی با منکران معاد ندارد.

درس ۴

۴۶. گزینه «۴»

مهم‌ترین خبری که انبیا برای مردم آورده‌اند، خبر از معاد و وقوع جهان آخرت است. آیه «لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ» در گزینه «۴»، به‌طور کاملاً واضح به وقوع قیامت اشاره کرده است.

۴۷. گزینه «۳»

در آیه «لِلَّهِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَمَنْ أَصْدَقُ مِنَ اللَّهِ حَدِيثًا» خداوند برای اثبات حتمیت معاد به صداقت خویش تکیه کرده است و بدون اینکه استدلالی به میان آورد، تنها به خبر دادن از معاد اکتفا کرده است.

۴۸. گزینه «۲»

استدلال‌های معاد یا بر محور **شدنی** و ممکن بودن است یا بر محور **ضرورت** و **حتمی** بودن.

در آیات شریفه ۷۸ و ۷۹ سوره یس خداوند می‌فرماید: «برای ما مثلی زد، درحالی که آفرینش نخستین خود را فراموش کرده بود، گفت: کیست که این استخوان‌های پوسیده را دوباره زنده کند؟ بگو همان خدایی که آن‌ها را برای نخستین بار آفرید و او به هر خلقتی **دانا**ست.» این آیه اشاره به **امکان معاد** یعنی «اشاره به پیدایش نخستین انسان» دارد.

آیات گزینه «۳» «هر دو بیانگر ضرورت معاد هستند که به ترتیب در ارتباط با حکمت الهی و عدل الهی می‌باشند. و آیه گزینه «۱» درباره برزخ است و استدلالی درباره معاد ارائه نکرده است.

۴۹. گزینه «۳»

باید دقت کنیم موارد «فرارسیدن بهار طبیعت، شناخت قدرت الهی، پیدایش نخستین، خلقت سرانگشتان و داستان **عزیر نبی**» همگی اشاره به **امکان معاد** دارد

کشکول

این جزوه که تحت عنوان «کشکول» نام‌گذاری شده است، یک نگاه کلی به سه کتاب، دهم، یازدهم و دوازدهم دین و زندگی است که موضوعاتی را به‌صورت طبقه‌بندی ارائه داده است و می‌تواند تسلط شما را در بخش‌هایی از این سه کتاب بیشتر کند.

- ۱ آیات تکراری در کتاب‌های سه‌گانه
- ۲ آیات خیلی مهم
- ۳ آیات خطاب به مؤمنان و آیات و احادیث درباره مؤمنان
- ۴ «تقوا» و «متقین» در آیات
- ۵ «کافرین»، «کفروا»، «کفوراً» و «یکفرون» در آیات
- ۶ «الذین» در آیات
- ۷ «ذلک» و «اولئک» در آیات
- ۸ «ماضی استمراری» در آیات
- ۹ لام تعلیل (ناصبه) در آیات
- ۱۰ لام تأکید و نون تأکید در آیات
- ۱۱ آیات مشابه و کلمات مشابه در آیات و احادیث
- ۱۲ «خسران و خاسرین و زیان‌کاری» در آیات
- ۱۳ ادات شرط و علت و معلول در آیات
- ۱۴ پندار و گمان باطل در آیات
- ۱۵ صفات خداوند در آیات
- ۱۶ ادات حصر (مستثنی) در آیات
- ۱۷ کلمات «انّما» و «انّه» در آیات قرآن
- ۱۸ سخنان امام خمینی علیه السلام و مقام معظم رهبری
- ۱۹ توحید و اقسام آن
- ۲۰ نوجوانی و جوانی
- ۲۱ احکام (واجب، حرام، مستحب، باطل، جایز و حلال)

۱ آیات تکراری

در سه کتاب دهم، یازدهم و دوازدهم، آیاتی وجود دارد که تکرار شده است و از اهمیت خاصی برخوردار است و در مرور کتاب درسی اولویت ویژه‌ای دارد، زیرا احتمال آمدن سؤال از آن بسیار است؛ لذا تأکید می‌شود ترجمه، کلیدواژه‌ها و موضوعات کلی و جزئی این آیات را خوب فراگیرید:

۱. ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ (درس ۲ دهم، درس ۱ یازدهم و درس ۵ دوازدهم)

پیام هدایت تشریحی - اراده و اختیار انسان - سنت امداد عام الهی - توحید در ربوبیت (هدینا)

۲. ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾

(درس ۴ یازدهم و درس ۹ دوازدهم)

پیام هدایت تشریحی - ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام - ولایت ظاهری - برابری و مساوات یکی از معیارهای تمدن اسلامی

۳. ﴿يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اطِيعُوا اللَّهَ وَاطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولِي الْأَمْرِ مِنْكُمْ﴾ (درس ۵ یازدهم و درس ۹ دوازدهم)

پیام توحید عبادی (اطیعوا) - ولایت ظاهری - آیه اطاعت مرتبط با حدیث جابر - پذیرش ولایت الهی یکی از دلایل تشکیل حکومت اسلامی

۴. ﴿لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ...﴾ (درس ۶ یازدهم و درس ۸ دهم)

■ البته در درس ۸ دهم ترجمه آن آمده است.

پیام پیامبر برای کسانی الگو است که به روز رستاخیز امید دارند و خدا را بسیار یاد می‌کنند.

۵. ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْتَبِرُونَ﴾ (درس ۱۲ یازدهم و درس ۹ دوازدهم)

پیام حکیمانه بودن خلقت و افزایش معرفت به خدا (و من آیاته) - منت‌گذاری خداوند و مقام و منزلت انسان (لکم) - برابری منزلت زن و مرد، اعجاز محتوایی، تأثیرپذیری (من انفسکم ازواجاً) - انس با همسر و رشد اخلاقی و معنوی از اهداف ازدواج

۲ فهرست آیات خیلی مهم، که حتماً باید مرور شود (به درجه اهمیت آیات بیشتر دقت کنید).

۱. ﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِاعْبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ﴾ (درس ۱ دهم)

۲. ﴿إِنَّا هَدَيْنَاهُ السَّبِيلَ إِمَّا شَاكِرًا وَإِمَّا كَفُورًا﴾ (درس ۲ دهم، درس ۱ یازدهم و درس ۵ دوازدهم)

۳. ﴿وَمَا هِيَ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَهْوٌ وَلَعِبٌ وَإِنَّ الدَّارَ الْآخِرَةَ لَهِيَ الْحَيَوَانُ لَوْ كَانُوا يَعْلَمُونَ﴾ (درس ۳ دهم)

۴. ﴿وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ﴾ (درس ۳ دهم)

۵. ﴿أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ﴾ (درس ۴ دهم)

۶. ﴿يُنذِرُوا الْإِنْسَانَ يَوْمَئِذٍ يَمَّا قَدَّمَ وَآخَرَ﴾ (درس ۵ دهم)

۷. ﴿الْيَوْمَ نَخْتُمُ عَلَىٰ أَفْوَاهِهِمْ وَتُكَلِّمُنَا أَيْدِيهِمْ وَتَشْهَدُ أَرْجُلُهُمْ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ﴾ (درس ۶ دهم)

۸. ﴿إِنَّ الَّذِينَ يَأْكُلُونَ أَمْوَالَ الْيَتَامَىٰ ظُلْمًا إِنَّمَا يَأْكُلُونَ فِي بُطُونِهِمْ نَارًا وَسَيَصْلُونَ سَعِيرًا﴾ (درس ۷ دهم)

۹. ﴿قُلْ إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ وَيَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوبَكُمْ﴾ (درس ۹ دهم)

۱۰. ﴿يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ قُلْ لَأَزْوَاجِكُمْ وَبَنَاتِكُمْ وَنِسَاءَ الْمُؤْمِنِينَ يُدْنِينَ عَلَيْهِنَّ مِنْ جَلَابِيبِهِنَّ ذَلِكَ أَدْنَىٰ أَنْ يُعْرَفْنَ فَلَا يُؤْذَيْنَ﴾ (درس ۱۲ دهم)

۹ لام ناصبه بر سر فعل مضارع می‌آید و به معنای «تا، برای اینکه» است و علت را می‌رساند

۱. **لَيَقُومُ:** ﴿لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ﴾: هدف ارسال رسولان با دلایل روشن و فرستادن کتاب و میزان این است که مردم اقامه عدل کنند. (درس ۴ یازدهم و درس ۹ دوازدهم)
۲. **لَيَذُوبُ:** ﴿إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذِيبَ عَنْكُمْ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ...﴾: هدف در اراده الهی این بود که پلیدی را از اهل بیت دور کند - عصمت اهل بیت (علیهم‌السلام)
۳. **لَيَتَفَقَّهُوا-لَيُنْذِرُوا:** ﴿وَمَا كَانَ الْمُؤْمِنُونَ لِيَنفِرُوا كَافَّةً فَلَوْلَا نَفَرْنَا مِنْ كُلِّ فِرْقَةٍ مِنْهُمْ طَائِفَةٌ لَيَتَفَقَّهُوا فِي الدِّينِ وَلَيُنْذِرُوا قَوْمَهُمْ إِذَا رَجَعُوا إِلَيْهِمْ لَعَلَّهُمْ يَحْذَرُونَ﴾: اعزام شدن با هدف یادگیری دانش دین و هشدار مردم (درس ۱۰ یازدهم)
۴. **لَيَتَسَكَّنُوا:** ﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ خَلَقَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا لِتَسْكُنُوا إِلَيْهَا وَجَعَلَ بَيْنَكُمْ مَوَدَّةً وَرَحْمَةً إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾: هدف از آفرینش همسران این است که با آنان آرامش بگیرید. (درس ۱۲ یازدهم و درس ۹ دوازدهم)
۵. **لَيَزِدَّادُوا:** ﴿وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّنا نَمْلِي لَهُمْ خَيْرًا لَأَنْفُسِهِمْ إِنَّما نَمْلِي لَهُمْ لِيَزِدَّادُوا إِثْمًا وَلَهُمْ عَذَابٌ مُهِينٌ﴾: هدف مهلت‌دهی به کافران این است که به گناهان خود بیفزایند. (درس ۶ دوازدهم)

۱۰ «لام تأکید و نون تأکید»، گاهی بر سر فعل مضارع لام تأکید می‌آید و در انتهای آن نیز «ن» (نون تأکید) می‌آید که به معنای قطعیت و حتمیت است.

۱. **اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ لَيَجْمَعَنَّكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ...:** قطعیت معاد جسمانی و روحانی (درس ۴ دهم)
۲. **وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ:** قطعیت جانشینی در زمین (درس ۹ یازدهم)
۳. **... وَ لَيَمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ:** قطعیت استقرار دین الهی (درس ۹ یازدهم)
۴. **وَلَيُذِيبَنَّ لَهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا:** قطعیت تبدیل خوف و ترس به امنیت
۵. **وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا وَإِنَّ اللَّهَ لَمَعَ الْمُحْسِنِينَ:** قطعیت هدایت (درس ۶ دوازدهم)
۶. **وَلَا يَحْسَبَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّنا نَمْلِي لَهُمْ خَيْرًا لَأَنْفُسِهِمْ...:** قطعاً کسانی که کافر شدند گمان نکنند که اگر مهلت به آنان می‌دهیم به نفع آن‌هاست. (درس ۶ دوازدهم)

۱۱ آیات (شبهه به هم) و کلمات مشابه در آیات و احادیث

﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
 ﴿مَنْ آمَنَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَعَمِلَ صَالِحًا فَلَهُمْ أَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ﴾
 (درس ۳ دهم) (درس ۹ دوازدهم)

﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَتَّخِذُ مِنْ دُونِ اللَّهِ...﴾
 ﴿وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَى حَرْفٍ...﴾
 (درس ۹ دهم) (درس ۳ دوازدهم)

﴿كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكُمْ...﴾
 ﴿كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ...﴾
 (درس ۱۰ دهم) (درس ۹ یازدهم)

۷. حیلۀ تسویف شیطان، بیشتر برای گمراه کردن جوانان به کار می‌رود. به او می‌گویند تو هنوز جوانی و فرصت داری، بالاخره در آینده می‌توانی توبه کنی. اما این یک دام است و سبب عادت جوان به گناه می‌شود، به طوری که ممکن است ترک گناه برایش سخت گردد. (درس ۷ دوازدهم)
۸. دورۀ جوانی دورۀ انعطاف‌پذیری، تحول و دگرگونی و دورۀ پیری دورۀ کم شدن انعطاف و تثبیت خوبی‌ها و خصلت‌هاست. اگر در دورۀ جوانی خصلت‌هایی در انسان پدید آمد و ماندگار شد خارج کردن آن‌ها در پیری بسیار سخت و طاقت‌فرسا خواهد بود. (درس ۷ دوازدهم)
۹. شاید در نگاه ابتدایی، این هدف بزرگ، یعنی احیای تمدن اسلامی در مقایسه با توان و امکانات موجود، یک بلندپروازی به نظر برسد و رسیدن به آن دور از دسترس تلقی شود اما این یک دریافت سطحی از توانمندی ذاتی انسان است و همچنین قدرت مردم هوشمند جامعه و جوانان و نوجوانان پاک‌اندیش و ناشی از عدم آشنایی آموزه‌های بیدارکننده اسلام می‌باشد. (درس ۱۰ دوازدهم)

۲۱) احکام (حرام، واجب، مستحب، باطل، جایز و حلال)

۱. اگر روزه‌دار سهواً چیزی بخورد و یا بیاشامد روزه‌اش باطل نمی‌شود.
۲. اگر روزه‌دار، چیزی را که لای دندان‌ش مانده عمداً بخورد روزه‌اش باطل است.
۳. اگر روزه‌دار، استفراغ عمدی نماید، روزه‌اش باطل می‌شود.
۴. اگر کسی با چیز حرامی روزه خود را باطل کند، مثلاً دروغی را به خدا نسبت دهد، کفاره جمع بر او واجب می‌شود.
۵. امام کاظم علیه السلام در جواب برادرش که پرسید: «دیدن چه مقدار از بدن زن نامحرم جایز است؟» فرمود: «چهره و دست تا مچ»
۶. پوشیدن لباسی که مردان را نزد مردم انگشت‌نما کند یا وسیله جلب زنان نامحرم قرار گیرد، حرام است. (درس ۴ یازدهم)
۷. ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها خداست و به همین جهت، فرمانبرداری و اطاعت از دستورهای او و کسانی که خودش تعیین کرده، ضروری و واجب است.
۸. کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند، درحالی که فرمان و قانونشان نشأت گرفته از فرمان الهی نیست، «طاغوت» نامیده می‌شود. پذیرش حکومت «طاغوت» و انجام دستورهای وی بر مسلمانان حرام است. (درس ۱۰ یازدهم)
۹. حکومت و رهبری فقیهی که شرایط پنج‌گانه را داشته باشد مشروع است، یعنی دین به او اجازه رهبری مردم را داده است. در غیر این صورت، پیروی از دستورات وی حرام است. (درس ۱۲ یازدهم)
۱۰. طبق مقررات اسلامی، رضایت کامل دختر و پسر برای ازدواج ضروری است و اگر عقدی به زور انجام بگیرد باطل است و مشروعیت ندارد. (درس ۸ دوازدهم)
۱۱. وقتی تازه مسلمانان شنیدند که پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم این دو عمل (شراب و قمار) را حرام کرده نزد پیامبر آمده و در این باره سؤال کردند. خداوند نیز این آیه را نازل کرد: «یسئلونک عن الخمر و المیسر قل فیهما اثم کبیر و منافع للناس و اثمهما اکبر من نفعهما»
۱۲. اسلام هزاران نوع ورزش و بازی را که در دنیا رواج دارد، حلال می‌شمارد و مردم را نه تنها به ورزش